



## *El context històric*

*Al principi del segle VIII, el territori actual del Rosselló pertanyia al regne visigòtic, regne que s'estenia del delta del Roine fins al sud de la península ibèrica. Però l'any 711 les tropes àrab-berbers travessen l'Estret de Gibraltar (que aleshores tenia un altre nom) i escombren les forces militars del rei Roderic que mor a la batalla de Guadalete. Llavors els musulmans continuen l'ofensiva, passen els Pirineus, travessen el Rosselló, prenen Narbona vuit anys més tard. El rei franc Pipí el Breu decideix recuperar la ciutat de les mans dels omeies. Després d'un setge difícil que durà prop de tres anys, Narbona s'integra l'any 759 al domini franc. Els àrabs-berbers deixen la plaça per fugir de l'altra banda del Pirineu.*

El 793 quan semblava que una pau relativa es mantenia al nord del Pirineu els Omeies ataquen novament el Rosselló i el Narbonès. Llancen diverses expedicions militars si saquegen el territori fins a Narbona. Per donar més seguretat al sud del seu imperi i expandir les fronteres, Carlemany decideix noves operacions militars per repel·lir els musulmans de l'altra banda de l'Ebre. Manats per Lluís el Piadós, fill de Carlemany, **els exercits francs assetgen Barcelona i prenen la ciutat el 801**. Tots aquests territoris recuperats als arab-musulmans es divideixen llavors en comtats que esdevenen vassalls dels reis francs. Així van néixer els comtats de Barcelona, de Girona com del Rosselló.

És en aquest context de reconquesta franca que els monjos benedictins venen a l'inici del segle IX per instal·lar-se en alguns llocs despoblats i remots de la regió. **Els benedictins, orde monàstic fundat per Sant Benet de Nursi als voltants dels anys 529/530** eren evangelitzadors i han edificat abadies, esglésies i capelles per cristianitzar de manera perenne els territoris acabats de recuperar als musulmans. Un poc més tard, al segle XII els benedictins tindran pel territori que és avui França més o menys 2000 abadies i 20 000 priorats i fins a 100 000 monestirs per tota l'Europa.

Ès així que l'abadia de Sant Andreu de Sureda fou construïda cap a l'any 800, gràcies a l'iniciativa d'un monjo anomenat Miró. A la mateixa època un altre religiós anomenat Sentimir funda l'abadia de Sant Genis de Fontanes i varies celles en Rosselló, una d'elles a l'ubicació exacta de l'actual església de Sant Joan la Cella. Un precepte de Lluís el Piadós datat de 819 confirma les possessions de l'abadia de Sant Genis i hi esmenta la cella de Sant Joan : aquesta és la primera menció escrita de l'església presenta en els arxius que ens hagin pervinguts.

Dirigiu-vos ara cap al davant de la porta oest de l'església, situada sota les campanes exteriors.

### Porta preromànica

Datada del segle IX, l'església de Sant Joan la Cella és un edifici a nau única orientada a l'Est i que serà progressivament remodelada fins al segle XVII. La part occidental que teniu al davant vostre és preromànica. La porta té un arc de mig punt recolzat per muntants estrets, característic de les esglésies d'abans l'any 1000. Es la porta original per la qual els monjos benedictins del segle IX entraven.



**La porta constitueix un element molt important de la simbòlica cristiana** perquè materialitza aquests mots de Jesús Crist de l'Evangeli de Joan: « *Jo sóc la porta de les ovelles. Tots els qui van venir abans de mi eren lladres i bandolers. Però les ovelles no se'ls van escoltar. Jo sóc la porta; el qui entra a través de mi se salvarà; podrà entrar i sortir, i trobarà pasturatges* ». La porta marca doncs el passatge d'un espai exterior profan a un espai interior sagrat. La porta permet a qui la passa retrobar Jesús i salvar-se a través ell. Però la porta toca també a la mort. Morint, el cristià travessa per primera vegada la porta de la mort abans de la tornar passar una altra vegada (però en direcció contrària) el dia de la resurrecció general i del judici final. Hom entrava doncs antigament dins de l'església per la porta Oest quan avui l'entrada s'efectua per la porta de mig punt situada al sud. En efecte, la contrareforma de l'església catòlica del segle XVI permetrà més llibertat arquitectural per fer més funcionals els edificis religiosos. Una segona porta, més ample i sense dubte més pràctica va ser afegida a l'església de Sant Joan.

## Pica d'aigua beneita

L'església posseeix una pica beneitera de marbre blanc decorada de lleons i de volutes, que daten probablement del segle XII. Es podria tractar d'un capitell de columna reutilitzat, recuperat a l'abadia de Sant Andreu de Sureda quan es va desmantellar a la Revolució Francesa. Dos capitells d'aquests queden conservats en la capella de Santa Coloma de Cabanes ubicada a pocs quilometres de Sant Joan la Cella. Al segle XII existien varies pedreres de marbre en el territori de l'actual departament des Pirineus Orientals. Eren les pedreres de Baixàs, de Ceret i de Pi. El marbre blanc utilitzat aquí per tallar el capitell és vetat de grisos matisats de clar a fosc. Aquests matisos són característics dels marbres de Ceret. Molt utilitzats al Rosselló com al Vallespir els marbres de Ceret tenien bones qualitats plàstiques i oferien grans possibilitats artístiques als escultors de l'època romànica. **El portal de l'església veïna de Brullà** ha estat construït amb maons del mateix marbre. Hi ha qui diu que **la llinda de Sant Genis de Fontanes** també és d'aquest marbre.

Fixem-nos ara sobre el capitell decorat amb dos lleons esculpits. El lleó és un símbol que els escultors romànics reproduïen regularment en els edificis religiosos del segle XII. El lleó apareix freqüentment en els salms de l'Antic Testament o en la boca dels profetes. En el llibre dels jutges Samsó mata un lleó amb les seves mans. En el llibre de Daniel, els lleons del rei persa, Darius, es neguen a devorar el profeta Daniel però devoren immediatament els seus acusadors. El lleó es troba també en la primera epístola de Pere, el Diable que busca a qui devorar. El lleó és doncs un símbol dualista, de vegades destructor, de vegades benèfic. Quan la boca del lleó engoleix l'home, dona la mort. Però quan el restitueix simbolitza la seva resurrecció.



# *Església preromànica Sant Joan Evangelista de Sant Joan la Cella*



## **Altar**

Perquè la llum del sol naixent és el símbol de la resurrecció del Crist, l'església ha estat orientada cap a l'Orient com totes les esglésies preromàniques i romàniques. L'arquitectura respon d'aquesta manera a les escriptures i dona vida al verset 12 del capítol 8 de l'evangeli de Joan on Jesús afirma que és la llum del món. Durant l'ofici, els fidels es giren cap a l'altar situat a l' Est. L'altar té un paper molt important i central en el ritual de l'església catòlica romana. Al mateix temps és la taula convivencial a l'entorn de la qual es reuneixen els cristians per rebre i compartir el cos i la sang del Crist. Es també un memorial del sacrifici de Jesús amb el drap blanc que simbolitza el seu sudari.

## **Vitralls**

El 2005, obres importants de renovació van permetre donar més resplendor al conjunt de l'edifici. Mireu ben atentament els vitralls. Han estat finançats per una subscripció parroquial i realitzats per un mestre vidrier de Vilafranca de Conflent. El vitrall a la dreta de l'altar representa la lletra **grega** alfa i a la seva esquerra llegireu la lletra **omega**. Símbols cristians per excel·lència l'alfa i l'omega són molt sovint presents en els edificis religiosos. Aquestes dues lletres fan referència al capítol 22 versets 12 i 13 de l'apocalipsi on trobem escrit « *12 Vinc de seguida, i m'acompanya la meua recompensa per pagar a cadascú segons les seves obres. 13 Jo soc l'alfa i l'omega, el primer i el darrer, el principi i la fi.* ». El transsepte a ran de l'altar és una construcció molt més recent probablement del segle XVII. Constitueix una ampliació del cos inicial de l'edifici per permetre que més parroquians participin en cerimònies religioses.



**Gràcies per la vostra visita. Esperem veure'ns aviat!**